

УДК: 378.147:821.512.154

DOI: 10.35254/bsu/2023.66.07

*Дуйшенбиева Д., Кылычбаева Э.
Кыргыз Республикасынын Эл аралык университети*

ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРЫНДА АДАБИЯТТЫ ОКУТУУНУН МЕТОДИКАСЫНЫН НЕГИЗГИ ПРИНЦИПТЕРИ

Кыскача мазмуну

Кыргыз адабият сабагы руханий баалуулуктар аркылуу эң алгач өз эли-жерин сүйгөн, ал үчүн баарына даяр турган патриотторду, кыргыздын улуттук тилин, маданиятын, каада-салтын, адеп-ахлак кенчтерин боюна сиңирген, элдин биримдиги, улуттун бүтүндүгү үчүн аракеттенген, улууну урматтап, кичүүнү ызаттаган, адамгерчиликтүү инсандарды тарбиялоого таасири чоң. Макалада адабиятты окутуунун методикасын аныктоо, анын максаттары жана милдеттери, негизги принциптери, адабияттын ар кандай жанрларын окутуунун өзгөчөлүктөрү, окутууда заманбап технологияларды колдонуу, адабият сабагынан билимди баалоо жана көзөмөлдө каралат. Макалада адабият сабагын окутууда инновациялык технологиялардын ролу каралат. Окуучулардын дүйнө таанымын, критикалык ой жүгүртүүсүн, логикалык ой жүгүртүүсүн жана сүйлөө жөндөмүн байытуучу көркөм адабиятты окуучулардын талдоонун ролу ачылды. Студенттердин когнитивдик компетенттүүлүктү өстүрүүчү өз алдынча ишинин түрлөрү берилген.

Түйүндүү сөздөр: адабиятты окутуу методикасы, адабият сабагы, сынчыл ой жүгүртүү, заманбап технологиялар, адабий чыгарма, көндүмдөр, адабий жанр, адабий талдоо, интерактивдүү окутуу, жигердүүлүк.

*Дуйшенбиева Д., Кылычбаева Е.
Международный университет Кыргызской Республики*

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ЛИТЕРАТУРЫ В ВУЗАХ

Аннотация

Через духовные ценности урок кыргызской литературы воспитывает патриотов, которые прежде всего любят свою страну и готовы ради нее на все, оказывает большое влияние на воспитание уважительных и гуманных личностей. В статье речь идет об определении методики преподавания литературы, ее целей и задач, основных принципов, особенностей преподавания разных жанров литературы, использовании современных технологий в обучении, оценке и контроле знаний на уроках литературы. В рамках статьи рассматривается роль инновационных технологий в ведении урока по литературе. Раскрывается роль анализа художественной литературы обучающимися, который обогащает мировидение, критическое мышление, логическое мышление и речь обучающихся. Приводятся виды самостоятельной работы обучающихся, которые развивают когнитивные компетенции.

Ключевые слова: методика преподавания литературы, урок литературы, критическое мышление, современные технологии, литературное произведение, навыки, литературный жанр, литературный анализ, интерактивное обучение, активизм.

*Duishenbieva D., Kylychbaeva E.
International University of the Kyrgyz Republic*

THE BASIC PRINCIPLES OF THE METHODOLOGY OF TEACHING LITERATURE IN UNIVERSITIES

Abstract

Through spiritual values, the lesson of Kyrgyz literature educates patriots who, first of all, love their country and are ready to do anything for it, and has a great influence on the education of respectful and humane individuals. The article is about defining the methodology for teaching literature, its goals and objectives, basic principles, features of teaching different genres of literature, the use of modern technologies in teaching, assessing and monitoring knowledge in literature lessons. The article examines the role of innovative technologies in teaching literature lessons. The role of analysis of fiction by students is revealed, which enriches the worldview, critical thinking, logical thinking and speech of students.

Keywords: methods of teaching literature, literature lesson, critical thinking, modern technologies, literary work, skills, literary genre, literary analysis, interactive learning, activism.

Тил – улуттук руханий курал, ал улуттун мүнөзүн, өз алдынчалыгын айкындайт. Ал эми мамлекеттик тил - тигил же бул мамлекетте, ошол аймактын чегинде колдонууга мүмкүн болгон, калган тилдерге салыштырмалуу мыйзам тарабынан эң жогорку юридикалык статусу бекитилген тил. Ошол мамлекеттин баардык катмарында адамдар ортосундагы мамилелердин каражаты. Азыркы кыргыз мамлекетинин эгемендүүлүгүнүн жана көз карандысыздыгынын башатында, 1989-жылдын 23-сентябрында кабыл алынган Кыргыз ССРинин «Мамлекеттик тил жөнүндөгү мыйзамы» зор тарыхый-саясий мааниге ээ. Анткени көпчүлүк элдердин мамлекеттүүлүгүнүн эң башкы белгилеринин бири анын тили, маданияты, көөнөрбөс тарыхы экени талашсыз экенин билебиз. Бүгүнкү күндө кыргыз тили мамлекеттик тил деген статусу берилгенине отуз төрт жыл болуп отурат. Жаманбы, жакшыбы, толукбу, толук эмеспи мамлекеттик тил – мамлекетти

башкаруунун жана мыйзам чыгаруунун тилине айланууда. Мамлекеттик тилдин абалын жөнгө салуу боюнча отуз төрт жыл ичинде көп маселелер көтөрүлүп, ар кандай иш-чаралар жүргүзүлүп келатат.

Айткандай быйыл да, Президент Садыр Жапаров «Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили жөнүндө» Конституциялык мыйзамга кол коюп, кыргыз тилин статусун көтөрүү боюнча иштер жүргүзүп келүүдө.

Кыргыз Республикасынын тил саясатына ылайык, кыргыз тили жогорку окуу жайларында студентти келечектеги кесипкөй адис деңгээлинде калыптандыруунун, адистикке даярдоонун маңыздуу компоненти болуп калды. Азыркы учурда кыргыз тили - бардык жогорку окуу жайларында негизги дисциплиналардын бири болуп эсептелинип, акыркы жылдары тил менен биргеликте адабиятты окутуу да каралып, орто кесиптик, жогорку окуу жайлардын бүтүрүүчү сынагына киргизилген.

Педагогика илимдеринин доктору, профессор Батаканова С.Т.: «Адабиятты окуу предмети катары окутууда көркөм окуу методу ылайык. Көркөм алуусун күчөткөндө, искусствонун жардамы менен кайгыруусун, көркөм шыгын жана жөндөмдүүлүгүн калыптандырганда окутуунун бул методунун максаты жана өзгөчөлүктөрү жыйынтыкталат. Ошол эле учурда көркөм кабыл алуусу, эстетикалык кайгыруусу – адабиятты илим катарында түшүнүүнүн биринчи жана керектүү баскычы. Чыгарманы кабыл алуу процессинин негизинде, көркөм өзгөчөлүктөрүн өздөштүрөт» [1, 217-б.] - деп айткандай, адабиятты окутуунун методикасы адабий чыгармаларды талдап, чечмелөөгө үйрөтүүнүн негизги принциптерин жана ыкмаларын карайт. Бул дисциплина студенттерге сынчыл ой жүгүртүүгө, адабий талдоого жана тексттерди чыгармачылык менен кабыл алуу көндүмдөрүн өнүктүрүүгө жардам берет.

Адабиятты окутуунун методикасы – адабиятты окутуунун принциптерин, методикасын жана ыкмаларын изилдөөчү илим. Ал окутуучуларга окутуунун эффективдүү стратегияларын иштеп чыгууга жана студенттердин адабий чыгармаларды талдоо, чечмелөө жана баалоо көндүмдөрүн өнүктүрүүгө жардам берет.

Адабиятты окутуунун методикасынын максаты окуучулардын адабиятты окууга жана түшүнүүгө болгон кызыгуусун, ошондой эле сынчыл ой жүгүртүп, тексттерди талдоо жөндөмүн өнүктүрүү болуп саналат. Ошондой эле студенттердин эмоционалдык жана эстетикалык сезимдерин өнүктүрүүгө, алардын көз карашын кеңейтүүгө жана маданий билим берүүгө жардам берет.

Адабиятты окутуунун методикасынын негизги милдеттери:

- студенттердин адабияттын ар кандай жанрлары жана түрлөрү менен тааныштыруу.
- студенттердин адабий чыгармаларды талдоо жана чечмелөө жөндөмдөрүн өнүктүрүү.

- эстетикалык табитти жана сынчыл ой жүгүртүүнү калыптандырууга салым кошуу.

- студенттердин көз карашын кеңейтүү жана маданий аң-сезимин өнүктүрүү.

- студенттерди өз алдынча окууга жана адабиятты үйрөнүүгө даярдоо болуп саналат.

Ал эми адабиятты окутуу методикасынын негизги принциптери:

- окутууну жекелештирүү – студенттердин жеке өзгөчөлүктөрүн жана кызыкчылыктарын эске алуу.

- студенттердин жигердүүлүгү – окутуунун интерактивдүү ыкмаларын, тапшырмаларды жана көнүгүүлөрдү колдонуу.

- системалуулугу жана ырааттуулугу – негизги түшүнүктөр менен принциптерден баштап, адабиятты этап-этабы менен изилдөө.

- жашоо жана реалдуулук менен байланыш – азыркы турмуштан жана коомдон мисалдарды колдонуу.

- окутуунун ар кандай ыкмаларын жана куралдарын колдонуу – лекцияларды, семинарларды, талкууларды, текстти талдоо ж.б.

«Көркөм чыгарманын текстин адабий-теориялык талдоо аркылуу биринчи кезекте ошол чыгарманын идеялык-тематикалык терендиги, көркөм-эстетикалык сапаты ачылат; экинчиден, ошол конкреттүү чыгарма конкреттүү автордун чыгармачылыгында, жалпы

бир элдин адабий процессинин контекстинде каралат; үчүнчүдөн, текст максаттагыдай талданса, ошол процесстин өзүндө сүрөткердин инсандык сапаттары көрүнөт; төртүнчүдөн, чыгармага адабий-теориялык, текстологиялык талдоо жүргүзүү менен окуучу көркөм чыгарма жазуунун сырларын үйрөнөт; бешинчиден, адабий талдоо сабак процессинин кызыктуу, жандуу өтүшүнө, кургак сөздөн качып, практикалык ишке жетишүүгө жардам берет» [2, 468-б.]. А.Муратовдун эмгегинде айтылгандай, көркөм адабий чыгарманы талдоо менен жаш муундарды тарбиялоодогу өбөлгөлөрдүн бири болмокчу.

Ошентип, адабиятты окутуу методикасы студенттердин адабий ой жүгүртүүсүн, аналитикалык жана чыгармачылык жөндөмүн өнүктүрүүгө, ошондой эле көркөм чыгармаларды түшүнүүгө жана баалоого жардам берген бир катар максаттарды жана милдеттерди камтыйт. Бул жерде алардын айрымдары берилди:

Адабий маданиятын жана эстетикалык табитин калыптандыруу, мында адабиятты окутуунун методикасынын негизги максаттарынын бири - студенттердин адабий маданиятын, эстетикалык табитин калыптандыруу болуп саналат. Бул ар кандай адабий чыгармалар менен таанышуу, алардын мазмунун жана стилин талдоо, баалуулугун жана маанисин талкуулоо аркылуу ишке ашат.

Сынчыл ой жүгүртүүнү жана аналитикалык көндүмдөрдү өнүктүрүү - студенттердин сынчыл ой жүгүртүүсүн жана аналитикалык жөндөмүн өнүктүрүүгө багытталат. Тексттерди талдап, чечмелеп, алардын негизги идеясын, түзүлүшүн жана стилин аныктоого, көркөм-эстетикалык сапаттарына баа берүүгө үйрөнүшөт.

Көз карашын кеңейтүү жана инсандык жан дүйнөсүн байытуу – бул адабиятты окуп үйрөнүүдө студенттердин көз карашын кеңейтип, инсандык жан дүйнөсүн байытууга жардам берет. Алар адабий чыгармалардын ар түрдүүлүгүн, алардын коомго жана маданиятка тийгизген таасирин жакшыраак түшүнүүгө жана баалоого мүмкүндүк берген ар түрдүү адабий жанрлар, доорлор жана авторлор менен таанышышат.

Чыгармачылык жөндөмүн өнүктүрүү.

Адабиятты окутуунун методикасы да окуучулардын чыгармачылык жөндөмүн өнүктүрүү милдетин коюп, жазуу жана оозеки сөз аркылуу өз оюн, эмоциясын билдирүүгө үйрөнүшөт, өз алдынча адабий чыгармаларды жаратып, аларды талдап чыгышат.

Сын көз караш менен окуу жана тексти талдоо көндүмдөрүн калыптандырууда адабиятты окутуунун методдору студент-

тердин сын көз караш менен окуу жана тексти талдоо жөндөмдөрүн өнүктүрүүгө жардам берет. Ар кандай адабий ыкмаларды жана стилдерди таанууга жана чечмелеп берүүгө, чыгармалардын түзүлүшүнө жана мазмунуна талдоо жүргүзүүгө, алардын көркөм-эстетикалык сапаттарына баа берүүгө үйрөнүшөт.

Ошентип, адабиятты окутуунун методикасы студенттердин адабий ой жүгүртүүсүн, аналитикалык жана чыгармачылык жөндөмүн өнүктүрүүгө, ошондой эле көркөм чыгармаларды түшүнүүгө жана баалоого жардам берүүчү көптөгөн максаттарды жана милдеттерди камтыйт.

Адабиятты окутуунун методикасы окуу процессин эффективдүү уюштурууга жана алдыга коюлган максаттарга жетишүүгө жардам берген бир катар принциптерге негизделген. Мында биз адабиятты окутуунун методикасынын кээ бир негизги принциптерин келтирдик:

Бир бүтүндүк жана ырааттуулук.

Адабиятты окутуу ар бир сабак жана тема өз ара байланышта болуп, жалпы максаттарга жетишүүгө алып келе турган бир бүтүндүктө уюштурулушу керек. Студенттердин алган билимдерин оңой өздөштүрүүсү үчүн жана байланыштыра алгандай кылып, логикалык ырааттуулукта окуу материалы түзүлүп берилиши керек.

Студенттердин жигердүүлүгү жана өз алдынчалыгы.

Адабиятты окутуунун методикасы студенттердин жигердүүлүгүн жана өз алдынчалыгын өнүктүрүү милдетин коюп, алар окуу процессине жигердүү катышып, суроолорду берип, өз оюн айтып, өз көз караштарын талашуусуна мүмкүндүк берүү керек. Мында студенттерге адабий чыгармаларды өз алдынча изилдөөгө, аларды талдап, өз алдынча жыйынтык чыгарууга шарт түзөт.

Окутууну жекелештирүү.

Адабиятты окутуунун методикасы ар бир студенттин жекече өзгөчөлүктөрүн эске алат. Окутуучу окуу материалын жана

окутуу методдорун ар бир студенттин муктаждыгына жана жөндөмүнө ылайыкташтырууга тийиш. Бул дифференцияланган тапшырмаларды, жеке кеңештерди, топтук иштердин ар кандай формаларын колдонууну камтышы мүмкүн.

Чыныгы жашоо менен байланыштыруу.

Адабиятты окутуунун методикасы адабий чыгармалар менен студенттердин реалдуу турмушунун ортосунда байланыш түзүүгө умтулат. Окутуучу студенттерге адабияттын коомдук, маданий жана этикалык көйгөйлөрдү чагылдырып, ага кандай таасир тийгизерин түшүнүүгө жардам бериши керек. Бул актуалдуу темаларды талкуулоону, адабий чыгармаларды талдап жана алардын азыркы заман менен байланышын камтышы мүмкүн.

Окутуунун ар кандай ыкмаларын жана каражаттарын колдонуу.

Адабиятты окутуунун методикасы окутуунун ар кандай ыкмаларын жана каражаттарын колдонууну камтыйт. Бул тексттерди окуу жана талдоо, топтук талкуулар, ролдорго бөлүштүрүп ойнотуу, долбоорлорду түзүү, мультимедиялык материалдарды жана технологияларды колдонууну камтышы мүмкүн. Ар кандай ыкмалар студенттердин алган билимдерин жакшыраак өздөштүрүүгө жана колдонууга жардам берет.

Окутуучу бул принциптерди студенттердин спецификалык шарттарына жана муктаждыктарына ылайык айкалыштыра жана ылайыкташтыра алышы керек.

Адабияттын түрдүү жанрларын окутуунун өзгөчөлүктөрүн карасак, поэзияны окутуу өзгөчө мамилени талап кылат, анткени поэзиянын өзүнүн өзгөчөлүгү, түзүлүшү бар. Ырдын ыргагына, түзүлүшүнө, образдуулугуна көңүл буруу зарыл. Студенттер поэтикалык тексттерди талдап, чечмелеп, алардын эмоционалдык жана символикалык маанисин ачууга үйрөнүшү керек.

Прозаны окутууда ар кандай чыгармаларды, анын ичинде романдарды, повест-

терди, аңгемелерди окууну жана талдоону камтыйт. Студенттер чыгармалардын сюжетине, каармандарына, стилине, темасына көңүл бурушу керек. Тексттерди талдоо жана чечмелөө көндүмдөрүн, ошондой эле сынчыл ой жүгүртүп, жазуу жана оозеки түрдө өз оюн билдирүү жөндөмүн өнүктүрүү маанилүү болот.

Драманы окутууда студенттердин жигердүү өз ара аракеттенүүсүн жана чыгармаларды сахналаштырууга катышуусун талап кылат. Студенттер драмалык чыгармалардын түзүлүшүн изилдеп, диалогду жана каармандардын аракеттерин талдап, пьесаларда кездешкен темаларды жана идеяны изилдөөлөрү керек. Актёрдук чеберчиликти, эмоционалдык көрүнүштү жана командада иштөөнү өнүктүрүү маанилүү.

«...адабият сабагы боюнча окуучулардын билимин текшерүү жана алган билимин пайдалана алууга үйрөтүү, баланын турмушка болгон көз карашын, тигил же бул маселе, адабий-тарыхый процесс боюнча ойлогон оюн кагаз бетине канчалык деңгээлде түшүрө аларын байкоо» - деп Н.Ишекеев белгилеп кеткендей, адабиятты окутууда жазуу иштеринин мааниси өтө чоң [2, -286-б.] .

Эссе жазууга жана сын көз караш менен окутуу адабий чыгармаларды талдоо жана баалоону камтыйт. Студенттер өз оюн, ой-пикирин туура айтууга, чыгарманын стилин жана мазмунуна талдоо жүргүзүүгө, алардын көркөм жана маданий баалуулугун баалоого үйрөнүшү керек. Сынчыл ой жүгүртүү жөндөмүн, аналитикалык жазууну жана өз көз карашын талаша билүү жөндөмүн өнүктүрүү маанилүү.

Адабияттын ар түрдүү жанрларын окутуунун жогоруда айтылган кээ бир өзгөчөлүктөрү, окутуучунун конкреттүү чыгармага жана студенттердин муктаждыктарына жараша алардын мамилесин ыңгайлаштырса болот.

Кийинки мезгилде адабиятты окутууда заманбап технологияларды колдонуу

маанилүү роль ойноп, студенттердин чыгармаларды жакшы түшүнүп, баалоого, ошондой эле окуу жана талдоо жөндөмдөрүн өнүктүрүүгө жардам берет. Адабиятты окутууда заманбап технологияларды колдонуунун айрым жолдору бар, мисалы:

Электрондук китептер жана онлайн ресурстар.

Студенттер адабий чыгармаларды окуу үчүн, электрондук китептерди жана онлайн ресурстарды колдоно алышат. Бул аларга китептердин жана макалалардын кеңири тандоосуна кирип, керектүү маалыматтарды алып турууга жана маанилүү ойлорду дароо экранга бөлүп көрсөтүүгө мүмкүндүк берет. Мындан тышкары, студенттер автордун өмүр баянын изилдөөгө, сын макалаларды талдоого жана башка студенттер менен чыгармаларды талкуулоо үчүн онлайн ресурстарды колдоно алышат.

Мультимедиялык презентациялар жана видеолор.

Окутуучу көрсөтмөлүүлүктү жана чыгарма тууралуу маалыматты толуктоо үчүн сүрөттөрдү турган слайддарды, аудио жана видео материалдарды камтыган мультимедиялык презентацияларды түзө алат. Мисалы, адабий чыгармалардын негизинде тартылган фильмдердин клиптерин көрсөтсө болот, ошондо студенттер аларды түпнуска текст менен салыштыра алышат. Студенттер чыгарма жана анын мааниси боюнча алардын пикирин угушу үчүн авторлор же адабий сынчылар менен болгон маектердин видеолорун да колдонсо болот.

Онлайн талкуулар жана форумдар.

Онлайн талкуулар жана форумдар студенттерге башка студенттер жана окутуучулар менен чыгармаларды талкуулоого мүмкүндүк берет. Бул аларга аргументация жана сынчыл ой жүгүртүү жөндөмүн өнүктүрүүгө жана ар кандай көз караштарды көрүүгө шарт түзөт. Окутуучу студенттер бири-бирине суроолорду берип, өз ойлорун айтып, чыгармалардын

кызыктуу жактарын талкуулай турган онлайн форум түзүүгө мүмкүнчүлүк берет.

Интерактивдүү оюндар жана викториналар.

«Интерактивдуу окутуу бир нече методологиялык артыкчылыктарга ээ. Ал баарынан мурда, катышуучулардын бири-бири менен жана мугалим менен активдуу эмоционалдык баарлашуусуна, пикирлешуусүнө негизделген» [4, 200-б.]. Н.Ишекеев, С.Батаканова белгилеп кеткендей, интерактивдүү оюндар менен викториналар студенттердин билимин текшерүү жана адабиятка болгон кызыгуусун арттыруу үчүн пайдалуу курал боло алат. Окутуучу студенттерге чыгармалар, авторлор жана адабий терминдер тууралуу суроолорго жооп бере тургудай онлайн оюндарды түзө алат. Бул алардын билимин бекемдөөгө жана адабиятты андан ары изилдөөгө кызыгуусун арттырууга жардам берет.

Адабиятты окутууда заманбап технологияларды колдонуу окуучулар үчүн окуу процессин интерактивдүү жана кызыктуу кылууга жардам берет. Алар чыгармаларды жакшы түшүнүп, баалай алышат, окуу, талдоо жана сынчыл ой жүгүртүү жөндөмдөрүн өнүктүрө алышат.

Жогоруда айтылгандар менен бирге, адабият боюнча билимди баалоо жана көзөмөлдөө адабиятты окутууда өтө маанилүү иштердин бири жана окуу процессинин маанилүү бөлүгү болуп саналат. Алар окутуучуга студенттердин материалды түшүнүү жана өздөштүрүү деңгээлин баалоого мүмкүндүк берет, ошондой эле студенттерге өзүлөрүнө билимин жана жөндөмүн өз алдынча баалоого жардам берет.

Адабиятта билимди баалоонун жана көзөмөлдөөнүн бир нече формалары бар:

- жазуу иштери: Бул студенттерге адабий чыгармаларды талдоо жана чечмелөө боюнча өздөрүнүн билимдерин жана жөндөмдөрүн көрсөтүүгө мүмкүндүк берген дил баяндар, рефераттар, чыгармаларды талдоо жана башка жазуу тапшырмаларын камтышы мүмкүн.

- оозеки жооптор: окутуучу студенттерге сабактарда же семинарларда алардын түшүнүгүн жана материалды өздөштүрүүсүн текшерүү үчүн суроолорду берет. Ал оозеки экспрессия жана аргументация көндүмдөрүн өнүктүрүүгө жардам берет.

- тесттер жана викториналар: тесттерди жана виториналарды колдонуу окутуучуга студенттердин билимин тез баалоого жана алардын адабияттардагы негизги түшүнүктөрүн жана терминдерди түшүнүүсүн текшерүүгө мүмкүндүк берет.

- долбоорлор жана изилдөөлөр: студенттер бул тармакта өз жөндөмдөрүн жана билимдерин көрсөтүү үчүн адабияттар менен байланышкан долбоорлорду жана изилдөөлөрдү жүргүзө алышат. Бул өз чыгармасын жазууга, өз алдынча автордун өмүр баянын изилдөөгө же адабий багытты талдоого жардам берет.

Ал эми адабиятты окутууда билимди баалоодо төмөнкү критерийлерди караса болот:

- чыгармаларды түшүнүүсү жана талдоосу: студенттер чыгармалардын негизги идеясын, сюжетин жана символикасын түшүнүп, текстти талдап, чечмелей алышарын көрсөтүшү керек.

- адабий терминдерди жана түшүнүктөрдү билүүсү: студенттер жанр, стиль, мотив, образ жана башка сыяктуу негизги адабий терминдерди жана түшүнүктөрдү билип, аларды чыгармаларды талдоодо колдоно билиши керек.

- сынчыл ой жүгүртүү көндүмдөрү: студенттер сынчыл ой жүгүртүү жөндөм-

дөрүн жана чыгармаларга өз көз караштарын жана баасын талаша билүү жөндөмдөрүн өнүктүрүүсү керек.

- Жазуу жана оозеки коммуникация көндүмдөрү: студенттер өз ойлорун жазуу жүзүндө да, оозеки түрдө да так жана логикалык түрдө айта алышы керек.

Адабий баалоо жана көзөмөлдөө студенттердин окуу, талдоо жана сынчыл ой жүгүртүү жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүрүүгө жардам берип жана адабият чыгармаларын жакшыраак түшүнүүгө жана баалоого мүмкүндүк берет.

Жыйынтыктап айтканда, адабиятты окутуунун методикасы окуу процессинин маанилүү компоненти болуп саналат. Бул студенттердин адабий жөндөмдөрүн өнүктүрүүгө, чыгармаларды талдап, алардын маанисин теренирээк түшүнүүгө шарт түзөт. Методологиянын негизги принциптерине студенттердин жигердүү өз ара аракеттенүүсү, ар түрдүү ыкмаларды жана технологияларды колдонуусу, ошондой эле билимди баалоо жана көзөмөлдөө кирет. Интерактивдүү сабактар, веб-ресурстар жана онлайн платформалар сыяктуу заманбап технологиялар окуу процессин кызыктуу жана натыйжалуу кылууга мүмкүндүк берет. Ал эми адабияттын ар кандай жанрларын окутуу, өзгөчө мамилени жана методдорду ылайыкташтырууну талап кылаарын эстен чыгарбообуз керек. Жалпысынан адабиятты окутуунун методикасы студенттердин адабий табитин, сынчыл ой жүгүртүүсүн, эстетикалык кабыл алуусун өнүктүрүүгө шарт түзөт.

Адабияттар

1. Батаканова С. Т. Кыргыз адабиятын окутуунун методикасы Окуу курал / С. Т. Батаканова. - ББЖИМ, 2022 - 462 б.

2. Муратов А. Ж. Кыргыз адабиятын окутуу: теориясы жана практикасы / А. Ж. Муратов. - Бишкек, 2013. - 550 б.

3. Ишекеев Н. Кыргыз адабиятын мектептерде окутуунун тарыхы / Н. И. Ишекеев. - Бишкек, 1994. - 450 б.

4. Ишекеев Н., Батаканова С. Көркөм чыгармаларды окутуунун методикасы / Н. И. Ишекеев, С. Т. Батаканова. - Б., 2014. – 415 б.

5. Иптаров С. Инновациялык терминдер жана түшүнүктөр сөздүгү / С.Иптаров. – Бишкек, 2002. – 58 б.